

Secundus de Anima

non ita bene existens in loco claro videtur existens in loco obscuro. sicut econverso. Dicendum quod plus requiritur de luce ex parte visibilis quam ex parte videntis. **Ad** quartum dicitur quod ille proprietates equivoce et metaphorice attribuuntur luminis. Non enim est idem numero lumen quod procedit recte et quod obliquatur frangendo. Sed illud quod non potuit facere luminosum in directum propter obstaculum facit per reflexionem unde si virtus luminis esset exhausta quando pervenit ad opacum tunc nulla ibi esset reflexio. Si dicatur perfectum et imperfectum non sunt simul. Sed in aere est radius rectus ergo in aere non est radius reflexus alias duo lumina essent simul. Forte dicitur quod sunt unum lumen. Contra tunc radius rectus esset infinite virtutis quia radius rectus et reflexus faciunt unum ergo est ibi maior reuerberatio quam si solus esset radius rectus tunc queritur iterum de illo lumine reuerberato.

Sed dicendum quod reflectitur non per lineam rectam sed per lineam obliquam. Ex hoc videtur quod non quodlibet lumen causatur immediate a sole quia secluso alio lumine non potest causare lumen reflexum.

Si dicatur si lumen causaret aliud lumen quod deberet causare ipsum orbiculariter circa se sicut color et sic non deberet lumen reflecti plus ad unam partem quam ad aliam. Item si candela ponatur a latere tunc per foramen producit lumen in parte opposita candelae et non foramini. Sed de hoc in 7. phis. nec lumen solis venit ad nos per motum quia non est idem numero sicut lapis qui movetur. Sed lumen quod est in medio causat aliud lumen quod est hic apud nos. Et si dicatur lumen egreditur a sole: ergo movetur. Dicatur eodem modo sicut prius egreditur enim ita effectus a causa et calor ab igne. Dicatur lumen figuratur ergo est corpus autem per quod transit per foramen rotundum vel angulare tunc enim prope foramen est angulare licet remote fiat rotundum. Dicendum quod est per accidens et sit etiam est quantum.

Ad 5. negatur propria quia non est generans principale sed instrumentale ut dicit S. T. in 2. dis. 13. ar. 3. ad 3. Si dicatur lux est species ignis secundum phis. ergo est substantia unde ignis dividitur per carbones flammam et lumen. Dicendum quod ari. hoc dixit gratia exempli. Ad aliud videtur ibidem ad 2. S. T. dicere quod coniunctio et separatio luminis non est nisi secundum intensionem et remissionem luminis. Si dicatur unum corpus opacum oppositum duobus luminaribus causat duas umbras quod non esset nisi in medio esset duo lumina quia umbra non est nisi privatio luminis. Item a duobus luminaribus quorum lumina transseunt per unum foramen fiunt duo fulgores in pariete opposito quod non esset nisi in foramine in quo coniunguntur subiective manerent distincta essentialiter.

Item in memoria mea possunt manere due species duorum hominum alias non possunt eorum recordari: ergo duo accidentia eiusdem speciei possunt esse simul. Dicendum quod due umbre non sunt in eadem parte medijs et ideo non probatur plura lumina esse simul nec per umbram probatur quod prius fuit aliud lumen scilicet quod fuit magis intensum et in foramine non sunt duo lumina realiter distincta. Sed de his alias. De ferro dictum est. 4. phis.

Ad 6. negatur maior de lumine et quidam negant de colore vel de alia qualitate relictas in oculo quia si quis diu inspexerit corpus album super quod ori-

tur lux dicit tunc si claudat visum adhuc videtur sibi quod videat album. Et si quis diu aspexerit viriditatem et postea ponatur in tenebris adhuc videtur sibi quod videat viridia. Forte dicitur quod videt colores per istos. Contra visio est noticia intuitiva que est de re existente per quam scimus rem esse vel non esse. Sed istud est dubium quia si alia qualitas causata in oculo videatur tunc color non esse obiectum adequatum visui. Ad aliud negatur maior. Sed hic dicitur esse intentionale quia habet esse debile non sicut etiam rationis aut motus sed quia solum ordinatur ad representandum aliud. Si dicatur qualitas naturalis remanet in subiecto remota causa sua sed non sic de lumine. Item quare lumen magis videtur super opaculum quam color. Dicendum quod hoc non est de ratione qualitatis naturalis ut patet de motu tempore et angelis qui non est sine deo. De colore dicitur quod si sit supra visum tunc prohibetur illuminatio pupille et medijs et per consequens visio.

Ad 7. dicitur quod lux solis est per se visibilis. Color etiam est per se visibilis licet non videatur sine lumine. Nec forte inconuenit lumen videre licet non sit reuerberatum quia exis in tenebris videtur lumen candele. Nec forte inconuenit species per accidens videri.

Ad 8. dicunt quidam quod illuminatio nata est fieri in instanti scilicet corpus luminosum in instanti crearetur in aliquo loco. Sed tunc argumentum philosophi contra empodoclem non concluderet. Item Commenta. et S. T. dicunt quod illuminatio que fit in instanti sequitur motum localem. Ideo dicitur quod lumen solis secundum quolibet lineam rectam fit in instanti. Et de hoc dictum est. 8. phis. Ad aliud sufficit nobis quod non sit ens pure intentionale. Quidam dicunt quod lumen non est species lucis quia non est similitudo eius cum sit eiusdem speciei cum luce. Et quando antequam sit super nostrum orizontem videntur radii non adhuc dicimus videre lucem solis. Alii tamen oppositum affirmant. Sed utrum lumen videatur per speciem que sit in potentia visiva S. T. de veri. q. 10. ar. 8. ad 10. videtur dicere quod sit sicut de colore. Ad aliud dicitur quod non est simile de intentione que est in anima et que est in aere. Ars enim que est in intellectu artificis vel domus secundum suum esse intentionale vel finis ut est in intentione potest esse causa rei.

Ad 9. dicunt quidam sicut aer non dicitur coloratus ita non dicitur lucens et concedunt aerem posse denominari a specie si esset sibi nomen impositum. Sed dico quod est ens incompletum et imperfectum et ideo non denominatur.

Ad 10. dicit albertus in libro de homine. quod causa lucentie est triplex. Prima est in corruptis quoniam in calido natura partes et partes ignis euolat et extrahentes secum humidum naturale ad superficiem. Secundo in vermiculis non habentibus sanguines quia partes igne congregantur.

Tertio propter conseruationem caloris in loco frigido ut in piscibus. Quidam dicunt quod in colore duo sunt materiale scilicet et formale. Formale secundum albertum in libro de homine est esse coloris quo est actu in potentia activa imutandi visum et hoc scilicet esse visum habet color a luce et propter hoc color dicitur esse extremitas perspicui unde dico quod lux non est formale coloris absolute sed in comparatione ad mouendum visum. Notandum quod albertus tenet lumen celi et elementorum non esse eiusdem rationis